

นวัตกรรม หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง

ปีงบประมาณ 2565

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองชะอุ่น อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี

หลักการและเหตุผล

แผลกดทับเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยสูงอายุที่ติดเตียง หรือผู้สูงอายุโรคเรื้อรังที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือผู้ป่วยที่ไม่รู้สึกตัว ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่นอนเตียงนาน เช่น ผู้ป่วยที่เป็นพาตจากโรคหลอดเลือดสมอง ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บจากคีระหรือ กระดูกสันหลัง ผู้ป่วยกระดูกขาหักที่ต้องใช้เครื่องดัดกระดูกหรือเข้าเฝือกเป็นระยะเวลาต่างๆ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย และผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น ซึ่งเมื่อผู้ป่วยนอนอยู่กับที่นานๆไม่มีการเคลื่อนไหวทำให้การไหลเวียนเลือด ลดลงเนื่องจากการตายของเซลล์จากการทำลายทั้งชั้นของผิวหนังและเนื้อเยื่อ บริเวณแผลกดทับที่พบบ่อยมักเป็นบริเวณ ฝ่าเท้า ที่เป็นจุดรับน้ำหนักของร่างกายที่มีปุ่มยื่นของกระดูก เช่น ก้นกบ สะโพก สะบักหลัง ข้อศอก และสันเท้า เป็นต้น การเกิดแผลกดทับทำให้ผู้ป่วยต้องได้รับความทุกข์ทรมานมากขึ้น รวมทั้งต้องใช้เวลาอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลนานขึ้น ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นจากการดูแลรักษาและเป็นภาระของครอบครัวอีกด้วย มากไปกว่านั้นเมื่อเป็นแผลกดทับเรื้อรังระดับ 3-4 อาจทำให้เกิดการติดเชื้อเข้ากระแสเลือดเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้ดังนั้นข้อพึงระวังคือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ส่วนของ ปุ่มกระดูกบริเวณที่ต้องสัมผัสกับผิวเตียงมีแรงกดน้อยที่สุด

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองชะอุ่น มีผู้สูงอายุติดเตียงที่ได้รับการดูแลจาก Caregiver ในระบบ Long Term Care จำนวน 16 ราย มีแผลกดทับ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 จากปัญหาที่พบทำให้มีแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมหมอนหลอดเพื่อผู้สูงอายุติดเตียง ซึ่งหลอดพลาสติกเมื่อรวมตัวกันหลายๆ จะเกิดช่องอากาศ เมื่อถูกกดทับจะยุบตัวตามสรีระแต่ไม่คืนตัวในทันทีช่วยกระจายแรงกดทับ จึงช่วยแก้ปัญหาเรื่องความปวด เมื่อย ป้องกันและลดการเกิดแผลกดทับ และเพื่อให้ผู้สูงอายุติดเตียงนอนได้สุขสบาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้ป้องกันและลดการเกิดแผลกดทับในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง
2. เพื่อประเมินพึงพอใจและความสุขสบายของกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง

กลุ่มเป้าหมาย

1.กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง (ที่ได้รับการดูแลจาก CG) จำนวน 16 ราย

- กลุ่มที่เคลื่อนไหวได้บ้าง มีปัญหาด้านการรับประทานอาหาร และการขับถ่าย ไม่มีภาวะสับสนทางสมอง จำนวน 10 คน
- กลุ่มที่เคลื่อนไหวเองไม่ได้ ไม่มีปัญหาด้านการรับประทานอาหาร และการขับถ่าย หรือเจ็บป่วยรุนแรง จำนวน 1 คน
- กลุ่มที่เคลื่อนไหวไม่ได้ เจ็บป่วยรุนแรง หรืออยู่ในระยะท้ายของชีวิต จำนวน 5 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียม

- ประชุมปรึกษาภายในกลุ่ม กำหนดวัตถุประสงค์กลุ่มเป้าหมายและแบ่งหน้าที่
- เตรียมอุปกรณ์ ได้แก่ ปลอกหมอน หลอด กรรไกร

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- นำอุปกรณ์หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง โดยการอธิบายทำความเข้าใจแก่ญาติและผู้ป่วยติดเตียง

รูปภาพ การอธิบายทำความเข้าใจแก่ญาติและผู้ป่วยติดเตียง

รูปภาพ การอธิบายทำความเข้าใจแก่ญาติและผู้ป่วยติดเตียง

ขั้นตอนการประเมินผล

- แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงระดับแผลกดทับ
- แบบสอบถามความพึงพอใจ

สถานที่ดำเนินการ

บ้านผู้สูงอายุติดเตียงในเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองชะอุ่น

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม – 31 พฤษภาคม 2565

งบประมาณ

1. ปลอกหมอน	จำนวน 600 บาท
2. หลอดพลาสติก	จำนวน 1,200 บาท
3. ค่ากรรไกร	จำนวน 150 บาท

เครื่องมือที่ใช้ในนวัตกรรม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ หมอนหลอดกาแฟ โดยมีวัสดุ คือ หลอดกาแฟ, ปลอกหมอน และกรรไกร

รูปภาพ กรรไกร

รูปภาพ ปลอกหมอน

รูปภาพ หลอดน้ำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจในวัตกรรมการ และแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับขณะใช้หมอน หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองชะอุ่น ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามไว้ 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยติดเตียง ได้แก่ เพศ อายุ กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมหมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง ถามแสดงถึงความรู้สึกที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ต่อการใช้นวัตกรรม หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติด จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ระดับตามหลักการของลิเคิร์ท ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติ

โดยคะแนนที่ได้รับจะนำมาวิเคราะห์และแปรผลของค่าเฉลี่ยตามระดับความสำคัญโดยมี เกณฑ์ให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้ เบสท์ (Best, 1977, p.14)

$$\begin{aligned} \text{อันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ระดับคะแนน

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง น้อย

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง มาก

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

แล้วนำเครื่องมือไปหาคุณภาพของเครื่องมือ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการบันทึกการเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับขณะใช้หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง ก่อนและหลังการใช้นวัตกรรม

สรุปผลการประเมินผลการประเมินนวัตกรรม

ส่วนที่ 1 สรุปผลข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยติดเตียงและญาติ

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยติดเตียงและญาติ

หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
◊หญิง	5	31.25
◊ชาย	11	68.75
รวม	16	100
อายุ		
ต่ำกว่า 60 ปี	1	6.25
60 - 69 ปี	3	18.75
70 - 79 ปี	4	25.00
80 - 89 ปี	4	25.00
90 ปีขึ้นไป	2	12.50
รวม	16	100
หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง		
กลุ่มที่เคลื่อนไหวได้บ้าง มีปัญหาด้านการรับประทานอาหาร และการขับถ่าย ไม่มีภาวะสับสนทางสมอง	10	62.50
กลุ่มที่เคลื่อนไหวเองไม่ได้ ไม่มีปัญหาด้านการรับประทานอาหาร และการขับถ่าย หรือเจ็บป่วยรุนแรง	1	6.25
กลุ่มที่เคลื่อนไหวไม่ได้ เจ็บป่วยรุนแรง หรืออยู่ในระยะท้ายของชีวิต	5	31.25

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 11 คน ร้อยละ 68.79 อายุระหว่าง 70 – 79 ปี และ 80 – 89 ร้อยละ 25 และกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง ส่วนใหญ่ กลุ่มที่เคลื่อนไหวได้บ้าง มีปัญหาด้านการรับประทานอาหาร และการขับถ่าย ไม่มีภาวะสับสนทางสมอง จำนวน 10 คน ร้อยละ 62.50

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมหมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง

ตารางที่ 2 สรุปผลความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมหมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง

หัวข้อการประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ
	ดีมาก ที่สุด	ดีมาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด			
1.สีสนสวยงาม	10 (62.50)	5 (31.25)	1 (6.25)	0 (0)	0 (0)	4.56	0.63	มากที่สุด
2.มีความรู้สึกสบายที่หนุนนอน	5 (31.25)	8 (50.00)	3 (18.75)	0 (0)	0 (0)	4.19	0.75	มาก
3.ช่วยลดปัญหาของคนที่เป็โรค ภูมิแพ้จากฝุ่น	6 (37.50)	10 (62.50)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.50	มากที่สุด
4.ช่วยป้องกันการเกิดแผลกดทับจาก คนไข้ติดเตียง	12 (75.00)	4 (25.00)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.75	0.45	มากที่สุด
5.หลอดกาแฟมีความสม่ำเสมอไม่ เป็นก้อนไม่มีวัสดุ แผลกปลอมที่ทำให้เกิดอันตราย	5 (31.25)	11 (68.75)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.31	0.48	มากที่สุด
6.มีความประณีตสวยงามมีรูปแบบ ทรงที่เหมาะสมกับการใช้งาน	(31.25)	8 (50.00)	3 (18.75)	0 (0)	0 (0)	4.13	0.72	มาก
7.มีความรู้สึกผ่อนคลาย สบายใน การหนุน	6 (37.50)	8 (50.00)	2 (12.50)	0 (0)	0 (0)	4.25	0.68	มากที่สุด
8.สามารถนำไปใช้ได้จริงใน ชีวิตประจำวัน	5 (31.25)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.00	0.00	มากที่สุด
9.ความต้องการใช้ซ้ำ	12 (75.00)	3 (18.75)	1 (6.25)	0 (0)	0 (0)	4.69	0.60	มากที่สุด
10. ความพึงพอใจโดยภาพรวม	13 (81.25)	3 (18.75)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.81	0.40	มากที่สุด
รวม						4.51	0.24	มากที่สุด

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยติดเตียงมีความพึงพอใจโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51, S.D. = 0.24)

สรุปผลการใช้นวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับขณะใช้หมอน

ตารางที่ 3 ผลการใช้นวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับขณะใช้หมอน

ลำดับผู้ป่วย	ระดับผลกดทับก่อนใช้หมอน	การเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับขณะใช้หมอน											สรุปผลการเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับ	
		1	2	3	4	5	6	7	1 W	2W	3W	1M		
1	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
2	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
3	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
4	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
5	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
6	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
7	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
8	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
9	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
10	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
11	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
12	ยังไม่มีผลกดทับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	คงเดิม
13	ระดับ 1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	คงเดิม
14	ระดับ 2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	ดีขึ้น
15	ระดับ 1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	คงเดิม
16	ระดับ 1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	คงเดิม

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ป่วยที่ใช้นวัตกรรม พบว่า ผลการใช้นวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงระดับผลกดทับขณะใช้หมอนมีผลดีขึ้น จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผลกดทับคงเดิม จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.00

อภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจการใช้นวัตกรรมนวัตกรรม หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง พบว่า กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 11 คน ร้อยละ 68.79 อายุระหว่าง 70 – 79 ปี และ 80 – 89 ร้อยละ 25 และกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง ส่วนใหญ่ กลุ่มที่เคลื่อนไหวได้บ้าง มีปัญหาด้านการรับประทานอาหาร และการขับถ่าย ไม่มีภาวะสับสนทางสมอง จำนวน 10 คน ร้อยละ 62.50 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยติดเตียงมีความพึงพอใจโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51, S.D. = 0.24) และผลการใช้นวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงระดับแผลกดทับขณะใช้หมอนมีแผลดีขึ้น จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 แผลกดทับคงเดิม จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.00

การนำไปใช้ประโยชน์

1. สามารถนำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงระดับแผลกดทับขณะใช้หมอน และลดการเกิดแผลกดทับ
2. สามารถนำผลการใช้นวัตกรรมไปปรับปรุงและพัฒนาในรูปแบบนวัตกรรมหมอนหลอดในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียงให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

- 1.ในการนำนวัตกรรม หมอนหลอดเพื่อผู้ป่วยติดเตียง ไปใช้ในการให้บริการอาจเพิ่มเติม โดยการพัฒนารูปแบบหรือขนาดให้มีความเหมาะสมในแต่ละบุคคล
2. เพิ่มระยะเวลาในการใช้ให้นานกว่าเดิม โดยประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง และติดสังคม
3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการเกิดแผลกดทับในผู้ป่วยติดเตียง

ผู้ศึกษานวัตกรรม

1. นางสาวปาณีย์ เวียงวีระเกียรติ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
2. นางสาวพิณารีย์ คงรักษา แพทย์แผนไทย